

Alkotmánybíróság részére

1015 Budapest, Donáti u. 35-45.

1535 Budapest, Pf.: 773.

T.: (06-1) 488-3100

Dr. Bitskey Botond Főtitkár úr

részére

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám: <i>IV/1434-4/2017</i>	
Érkezett: 2017 SZEPT 18.	
Példány: <i>2</i>	Kezelőiroda:
Melléklet: <i>db</i>	<i>ew</i>

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott [redacted] indítványozók a Tisztelt Alkotmánybíróság előtt IV/1434-3/2017. ügyszám alatt folyamatban lévő eljárásban a Tisztelt Alkotmánybíróság felhívására, az alábbi

hiánypótlást

terjesztem elő.

Indítványozók kérik a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy a Kúria Pfv.20.747/2016/7. szám alatt meghozott számú ítéletét Magyarország Alaptörvénye 24. cikk (3) bekezdése b) pontja, valamint az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLI. törvény (Abtv.) 27. §, 43. § alapján, mint az Alaptörvénnyel ellentétes bírói döntést, megsemmisíteni szíveskedjen.

A Kúria hivatkozott számú ítélete ellen az alkotmányjogi panaszon kívül más jogorvoslati lehetőségem nincsen. Az ítélet álláspontom szerint Alaptörvényben foglalt jogomat sérti az alábbiak szerint.

I. Az alkotmánybíróság hatásköre az alábbi rendelkezéseken alapul:

Az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdésének d.) pontja szerint „Az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panasz alapján felülvizsgálja a bírói döntésnek az Alaptörvénnyel való összhangját.”

Az Alaptörvény 24. cikkének (3) bekezdésének b.) pontja szerint „Az Alkotmánybíróság a (2) bekezdés d) pontjában foglalt hatáskörében megsemmisíti az Alaptörvénnyel ellentétes bírói döntést.”

Az Abtv. 27. §-a biztosítja az Alaptörvény 24. cikk (2) bekezdése alapján az alaptörvény-ellenes bírói döntésekkel szemben az alkotmányjogi panasz előterjesztését, míg az Abtv. 43. § (1) bekezdése alapján az Alkotmánybíróság az Abtv. 27. §-a alapján lefolytatott eljárásban alaptörvény-ellenesnek minősített bírói döntést megsemmisíti.

II. Az Alaptörvényben biztosított jogok és azok sérelmének lényege

II./1 Közvetlenül az indítványozó alapvető jogait sértő alaptörvény-ellenességek

Az Abtv. 27. § a) pontja alapján, az alkotmányjogi panasz az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogainak sérelme esetére biztosított jogorvoslati eszköz.

A jelen alkotmányjogi panasz alapját képező, bírói döntést érdemben befolyásoló olyan alaptörvény-ellenességek, amelyek közvetlenül az indítványozó alapvető jogait, jogbiztonság követelményét sértik az alábbiak:

- Alaptörvénye XII. cikke szerint „Mindenkinek joga van a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához, valamint a vállalkozáshoz. Képességeinek és lehetőségeinek megfelelő munkavégzéssel mindenki köteles hozzájárulni a közösség gyarapodásához.”
- Alaptörvénye M) cikk (1) bekezdése alapján „Magyarország gazdasága az értéktérítő munkán és a vállalkozás szabadságán alapszik.”

Az indítványozó **vállalkozáshoz való alapjogának** részjogosítványa, vállalkozáshoz való jog a foglalkozás szabad megválasztásához való jog egyik aspektusa, a jogi és természetes személyeket az általános elvárhatóság elve mentén ne korlátozza a vállalkozáson belül végzett munkával összefüggő aránytalan, más szerződésszegéséért fennálló, objektív kártérítési felelősség fenyegetettsége, olyan jogszabályi rendelkezésből levezetve, amely konkrét, objektív felelősséget nem teremt.

Az indítványozó által támadott bírói döntések az indítványozó **ezen alapjogát** alaptörvény-ellenesen korlátozták, mert olyan objektív felelősséget telepít az ügyvédekre az általuk szerkesztett adásvételi szerződésben résztvevő felek szerződésszegése miatt, anélkül, hogy a szerződésszegő fél felelősségre vonása megtörténne, helytállása illetve annak hiánya igazolásra kerülne, amelynek hosszú távú következményeként, akár a teljes ügyvédi kar munkája ellehetetlenül.

- Alaptörvény: XIII. cikk „Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez. A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.”

Az indítványozó **tulajdonhoz való alapjogának** részjogosítványa a **vagyonhoz való jog**. Az indítványozó által támadott bírói döntések az indítványozó **ezen alapjogát** alaptörvény-ellenesen korlátozták, tekintettel arra, hogy az aránytalan objektív kártérítési felelősség telepítésével ugyancsak aránytalan módon vonja el a tulajdonomat, a vagyonomat, ami nemcsak a munka végzését, a vállalkozás fenntartását, hanem a mindennapi létfenntartást veszélyezteti.

- Alaptörvény: XXVIII. cikk (1) bekezdés: „Mindenkinek joga van ahhoz, hogy az ellene emelt bármely vádat, vagy valamely perben a jogait és kötelezettségeit törvény által felállított, független és pártatlan bíróság tisztességes és nyilvános tárgyaláson, ésszerű határidőn belül bírálja el.”

Az indítványozó által támadott döntések sértik az indítványozó **tisztességes eljáráshoz való abszolút jellegű alapjogát**, amelyen belül **két konkrét eljárásjogi garanciát jelentő részjogosítvány sérült különösen:**

- az indítványozó **független és pártatlan bírósághoz** való alapjoga,
- valamint az indítványozó azon alapjoga, hogy **az ügyét a bíróságok ésszerű határidőn belül bírálják el.**

II/2 Alapjogok sérelme

Az Alaptörvény hatálybalépését követően az Alkotmánybíróság a korábbi alkotmányon alapuló határozatai tekintetében kimondta, hogy az újabb ügyekben felhasználhatja az Alaptörvény hatálybalépése előtt hozott határozataiban szereplő érveket, ha „az Alaptörvény konkrét – az előző Alkotmányban foglaltakkal azonos vagy hasonló tartalmú – rendelkezései és értelmezési szabályai alapján ez lehetséges.” {22/2012. (V. 11.) AB határozat, Indokolás [40]}.

Az alapjogok – jogi elismerésüktől függetlenül – létező emberi jogok jogi eszközökkel történő garانتálása A jogbiztonság követelményének sérelmét jelenti az egységes bírósági jogalkalmazás hiánya.

Ekként kapcsolódik a vonatkozó bírói döntés, vagyis a döntés általi korlátozás megfelelően igazolt-e, alkotmányosnak tekinthető-e. Az ítélet csak akkor korlátozhatja alapjog érvényesülését, ha annak van alkotmányosan igazolt, legitim célja, és ha a korlátozás mértéke arányban áll ezzel a céllal.

Amikor a bíróságnak egy alapjog érvényesüléséről és annak hatáiról kell döntenie, az alapjogot csak akkor és annyiban korlátozhatja, amikor és amennyiben azt egy az alapjoggal ütköző másik, a jog által elismert emberi jog érvényesülésének biztosítása indokolja.

Az állampolgári jogok hagyományosan az állam és a polgár alapvető, legfontosabb viszonyait szabályozzák. Az „alapvető” jellegből következik, hogy érvényesülésüket különleges garanciák övezik. **Moór Gyula szerint az alanyi jog nem más, mint „jogi hatások létrehozásának a lehetősége megengedett cselekedetek által, amely szükség esetén kényszer segítségével is érvényesül”.**

II/2/1. A vállalkozáshoz való jogot az Alkotmánybíróság a konkrét alkotmányi nevesítésből fakadóan az első indítványoktól kezdődően alkotmányos alapjognak ismerte el. Az alkotmányvédelem rendszerében ennek azért van dogmatikai jelentősége, mert az alapjogi jellegből következően a vállalkozáshoz való jog tekintetében, korlátozhatóságának megítélése során a szükségesség/arányosság tesztjét kell alkalmazni, illetve lényeges tartalmát illetően – alkotmányosan – még törvény sem korlátozhatja. Az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdése akként rendelkezik, hogy alapvető jog más alapvető

jog érvényesülése vagy valamely alkotmányos érték védelme érdekében, a feltétlenül szükséges mértékben, az elérni kívánt céllal arányosan, az alapvető jog lényeges tartalmának tiszteletben tartásával korlátozható 3208/2013. AB határozat, Indokolás. A vállalkozáshoz való jog alapjogi elismerése tehát egy erős védelmet jelent, amely védelem nem jelenti ugyan a korlátozhatatlanságot, de megköveteli a korlátozás szigorúbb alkotmányossági kritériumainak vizsgálatát és érvényesítését

A vállalkozás joga azt jelenti, hogy bárkinek Alkotmány biztosította joga a vállalkozás, azaz üzleti tevékenység kifejtése. A vállalkozás joga a fentiek értelmében egy bizonyos, a vállalkozások számára az állam által teremtett közgazdasági feltételrendszerbe való belépés lehetőségének biztosítását, más szóval a vállalkozóvá válás lehetőségének – esetenként szakmai szempontok által motivált feltételekhez kötött, korlátozott – biztosítását jelenti.

Az alanyi jogi értelemben a munka és a foglalkozás szabad megválasztásához való jog, illetőleg a vállalkozás joga között nincs hierarchikus viszony. A munkához való jogot is úgy kell értelmezni, hogy abba mindenfajta foglalkozás, hivatás, „munka” megválasztásának és gyakorlásának szabadsága beletartozik. **Munka, foglalkozás, vállalkozás alanyi alapjogként nem különbözik egymástól.** [21/1994. (II. 16.) AB határozat; ABH 1994, 117., 121.] A munkához való jogot is úgy kell értelmezni, hogy abba mindenfajta foglalkozás, hivatás, „munka” megválasztásának és gyakorlásának szabadsága beletartozik.

Mindezek elvi hangsúlyozása mellett azonban természetszerű **különbséget jelent a vállalkozás és a munkavállalás szabadsága között az, hogy a vállalkozás szabadsága mind a természetes, mind pedig a jogi személyekre egyaránt vonatkoztatható**, addig a munkavállalás, a foglalkozás megválasztásának szabadsága csakis a természetes személyekkel összefüggésben értelmezhető. Ehhez képest a vállalkozáshoz való jog a foglalkozás szabad megválasztásához való jog egyik aspektusa, annak a különös szintjén történő megfogalmazása, amely bárkinek (tehát nemcsak természetes személyeknek) biztosítja a vállalkozási, üzleti tevékenység kifejtését.

A vállalkozáshoz való jog alanyi oldala tehát – hasonlóan a munka és a foglalkozás megválasztására való joghoz – nem jelent az Alkotmányban biztosított jogot meghatározott vállalkozás gyakorlásához. Az államnak azonban kötelessége lehetővé tenni azt, hogy ha valaki vállalkozni akar, akkor – az előre meghatározott szabályok keretein belül, akár meghatározott feltételek teljesítése mellett is – ezt megtehesse, az **állam tehát nem teheti lehetetlenné a vállalkozóvá válást.** Ellehetetlenül azonban a vállalkozóként folytatott ügyvédi tevékenység, amennyiben „lelkiismeretre” alapozva az ügyvédekre **harmadik személy által elkövetett jogsértés miatti objektív, elsődleges helytállási kötelezettséget, felelősséget teremt a Kúria ítélete.**

Az Alkotmánybíróság 21/1994. (IV. 16.) AB határozatában a vállalkozás jogával összefüggésben az alábbi következtetésekre jutott: „[a] munkához (foglalkozáshoz, vállalkozáshoz) való alapjog a szabadságjogokhoz hasonló védelemben részesül az állami beavatkozások és korlátozások ellen. E korlátozások alkotmányossága azonban más-más mérce alapján minősítendő aszerint, hogy a foglalkozás gyakorlását vagy annak szabad megválasztását korlátozza-e az állam, s az utóbbin belül is

különbözik a megítélés az adott foglalkozásba kerülés szubjektív, illetve az objektív korlátokhoz kötésének megfelelően. [...] A munkához (foglalkozáshoz, vállalkozáshoz) való jogot az veszélyezteti a legsúlyosabban, ha az ember az illető tevékenységtől el van zárva, azt nem választhatja. Ha nem lenne ez a jog nevesítve, az általános személyiségi jog sérelme alapján lehetne érvényesíteni. Az Alkotmánybíróság már korábban feltétlen alkotmányos követelménynek minősítette, hogy az állam ne tegye lehetetlenné a vállalkozóvá válást. Az egyes foglalkozásokra tárgyi ismérvek alapján bevezetett numerus clausus éppen ezt teszi: ha a létszám betelt, minden személyi tulajdonságtól függetlenül, lehetetlenné teszi az adott foglalkozás választását. Az ilyen tárgyi korlát alkotmányosságát, elsősorban annak szükségességét és elkerülhetetlenségét, azt, hogy a korlátozás valóban a legenyhébb eszköz-e az adott cél elérésére, a legszigorúbban kell vizsgálni.” [21/1994. (IV. 16.) AB határozat; ABH 1994, 117., 120–122.]

A vállalkozáshoz való jog alapvető kérdéseit tartalmazó fent idézett alkotmánybírósági határozat a munkához való joggal kapcsolatban is lényegbevágó és az alkotmánybírósági gyakorlatot meghatározó megállapításokat tett. A határozat jelentős tétele az, hogy megkülönbözteti egymástól a munkához való jog szociális jogi és alanyi jogi oldalát. Az előbbi állami kötelességet alapoz meg a munkához való jog gyakorlása intézményi feltételeinek (munkahelyteremtés, foglalkoztatáspolitikai) megteremtésére. Ugyanakkor viszont az Alkotmánybíróság nem látott alkotmányos indokot arra, hogy a munkához való alanyi jogot csakis a munkaviszony keretében végzett munkára szűkítse. Ennek megfelelően mondta ki azt, hogy a **munka, foglalkozás, vállalkozás alanyi alapjogként nem különbözik egymástól**. Ezen alapjog korlátozásának alkotmányosságát illetően pedig egy differenciált mércét vezetett be, amely a munka megválasztásának (objektív és szubjektív) feltételei, továbbá a munka gyakorlásának feltételhez kötése szerint különböztet.

A munkához (foglalkozáshoz, vállalkozáshoz) való jogot az veszélyezteti a legsúlyosabban, ha az ember az illető tevékenységtől el van zárva, azt nem választhatja. **Amennyiben Kúria – teljesen téves jog – érvelése alaptalanul, aránytalanul és szükségtelenül telepít kártérítési felelősséget, így az ügyvédségre olyan felelősségi kényszert alkalmaz, amely miatt az egyes ügyek elvállalását, munka elvégzését nem lehet elvállalni. Helyesen mutat rá a másodfokú ítélet, miszerint „valamely magatartás jogellenes volta a magatartás kifejtése pillanatában eldől A károkozó magatartás jogellenesé eredménye teszi, ha az adott magatartás kárt okoz jogellenes, hanem okoz kárt, nem jogellenes Egy másik személy (perbeni esetben eladó) időbeni későbbi magatartása a már kifejtett magatartást nem avatja utóbb jogellenesé, s kárt okozóvá”**

A Kúria döntése azonban korlátozza a vállalkozáshoz és a munkához való jogot, mivel olyan felelősségi szabály telepít az ügyvédekre egy szerződést kötő fél szerződésszegéséért, amellyel az ügyvéd a szerződésszegő féllel egy tekintet alá esik, azért objektív mögöttes felelőssége van. Ez a felfogás azonban ellehetetleníti az ügyvédi vállalkozás, ügyvédi tevékenység és ügyvédi munka végzését, így sérül a vállalkozáshoz, munkához való jog, amelyeket az Alaptörvény alapvető értéként emel ki.

Kúria álláspontja szerint tehát, az ügyvéd szerkesztette okirat által megjelenített szerződés bármely (akár fő-, akár mellék-) kötelezettsége teljesítésének elmaradásáért az ügyvéd a felelős. Ilyen objektív, elsődleges felelősségi felfogás és fenyegetettség mellett, józanul gondolkodó ügyvéd nem vállal el egyetlen megbízást sem, így vállalkozása teljes mértékben ellehetetlenül.

A Kúria döntése az ügyvédi törvényben meghatározott „lelkiismeret” fogalmát, amely nem jogi kategória, olyan mértékben kiterjesztőleg értelmezi, amely Alaptörvény céljával teljes mértékben ellentétes. **Olyan szerződést, amely a szerződésszegő magatartásokat kizárja, lehetetlen szerkeszteni, mutat rá teljes alappal a másodfokú ítélet.**

Az ügyvédekről szóló 1998. évi XI. törvény 3. § (2) bekezdése szerint az ügyvédnek hivatását a legjobb tudása szerint, lelkiismeretesen, a jogszabályok megtartásával kell gyakorolnia, tevékenységében köteles mindenkor az ügyvédi hivatáshoz méltó magatartást tanúsítani.

Ugyanezen szakasz (3) bekezdése alapján az ügyvéd nem működhet közre, ha az a hivatásával nem egyeztethető össze, így különösen ha a közreműködését olyan jogügyletnek kéri, amely jogszabályba ütközik, vagy jogszabály megkerülésére irányul.

Vallási megközelítés szerint „A lelkiismeret belső jelzőrendszer, belső tudása, szellemi ismerete annak, hogy cselekedeteink megfelelnek-e a Szentírás szellemi-erkölcsi normáinak. A görög *συνείδησις* (szüneidészisz) szóból ered, amely pontos jelentése: együttlátni valamivel.

A kifejezés arra utal, hogy vannak olyan dolgok, amelyeket a fizikai érzékszerveinkkel nem tudunk a maguk teljességében meglátni, ezek megértésére külön képességünk van, a lelkiismeretünk. Vagyis az összes körülményt figyelembe véve természetfölötti értékeket is fogalmazzuk meg ítéletünket, mondjuk el mondanivalónkat.”

A magyar kifejezés félrevezető, mert arra utal, hogy a lelkiismeret a lelkünk egyik képessége, holott ez nem így van. Az ember három része közül (szellem, lélek, test) a szellemünk képességeinek egyike. Helyesebb meghatározása lehet tehát a következő: **szellemi önismeret**. A szellemi részünk nem csak Isten megismerésében vesz részt, hanem az önismeret eszköze is: **jelzést ad tudatunknak cselekedeteink minőségéről, arról, hogy magatartásunk milyen kapcsolatban áll Isten Törvényével, azaz jó-e vagy rossz. A lelkiismeret tehát egy jelzőberendezés, amely viszont önmagában nem nyújt erőt a magatartás megváltoztatására - mert ehhez az akaratra, mint lelki tényezőre van szükségünk.**

Pszichológiai megközelítés szerint „**Lelkiismeret: szándékainkat, cselekedeteinket értékelő magasabbrendű lelki funkció.**

Mi sem mutatja jobban a lelkiismeret jelentőségét, mint az a tény, hogy hányféle tudomány próbálta meg e hétköznapiságában is rejtélyes jelenséget valamilyen módon a saját logikájára visszavezetni, vagyis egyfajta redukciós magyarázattal megvilágítani.

- *A freudi pszichoanalízis a lelkiismeretet egy tudattalanul működő funkcióként fogja fel, amelynek eredete a gyermekkor személyközi viszonyaiban keresendő. A gyermek elsajátítja a*

szülői szabályokat és tiltásokat, ezeket belsővé teszi és egész életében öntudatlanul igazodik hozzájuk...

- *Az evolúciós pszichológia nem az egyéni tudattalan, hanem a csoport szelekciós érdekei felől közelíti meg a kérdést... A lelkiismeret az evolúciós pszichológia szerint szelekciós előnyt jelent és adaptív jelentősége van: akinek lelkiismerete van, az belső kényszert érez arra, hogy kövesse a csoport szabályait, azt már nem kell erővel a szabálykövetésre kényszeríteni. A lelkiismeret tehát egy „evolúciós trükk”, ami egyszerre segíti elő a csoport és az egyén túlélését.*
- *A társadalomfilozófiában számos olyan elképzelés jelent meg, amely szerint egy adott társadalom morális meggyőződése valójában a mindenkori uralkodó osztály érdekeinek megfelelő szabályok elfogadtatását jelentik a társadalom többi részével. Hegel ezt nevezi hamis tudatnak, Marx pedig ideológiának. A társadalom belénk nevel számos olyan meggyőződést, amelyek önmagukban, etikailag ugyan értékesek, alapvetően azonban az a céljuk, hogy a társadalmi munkaerő szabályozott működését hasznossá tegyék... Lelkiismeretünk révén tehát gyakran olyan értékekhez ragaszkodunk, amelyeknek a társadalmi eredetével és szerepével nem is vagyunk tisztában.”*

Erre alapítani egy kártérítésre kötelező ítéletet, ezen keresztül az egész ügyvédi szakma felelősségi mércéjét meghatározni álláspontom szerint nem lehet. Meglátásom szerint **az egész ügyvédséget érintő kérdésről van szó.**

Kúria álláspontja szerint az ügyvéd objektíven, közvetlenül és elsődlegesen felelős az általa szerkesztett szerződésben részt vevő felek szerződésszegéséért

Ezzel ellentétben a lelkiismeret egy szubjektív, többértékű fogalom. Az adott helyzetben általában elvárható” magatartáskövetelmény – a hozzá kapcsolódó bizonyítási teherrel együtt – jelenti a felelősségre vonhatóság valódi tartalmát. Ez pedig objektív zsinórmérték és nem szubjektív képességek, tényezők, adottságok – és nem a szubjektív akarat – szerinti elbírálást jelent.

Hogyan lehet egyáltalán objektívizálni egy harmadik személy szerződésszegése miatt az ügyvédek felelősségét egy szubjektív alapon nyugvó erkölcsi normára?

Jelen esetben nem történt jogszabályba ütköző vagy érvénytelen adásvételi szerződés megkötése, az adásvételi szerződés **nem volt a célzott joghatás elérésére, teljes mértékben a joggyakorlattól elrugaszkodott és téves jogszabály-értelmezést tesz magáévá a Kúria**, a célzott joghatás kiváltására alkalmas szerződés nem azonos, hogy a szerződés a célzott joghatást kiváltja-e. A perbeli szerződés a célzott joghatás kiváltására alkalmas volt. Az elidegenítési és terhelési tilalom kikötése és bejegyeztetése jogellenes és érvénytelen, egyebekben ennek jogi fogalma közismert, kellő és kielégítő tájékoztatást kapott felperes a jogi kockázatról.

A Fővárosi Törvényszék másodfokon meghozott, a jogszabályoknak megfelelő és érdemben helyes 43.Pf.637.791/2015/6. számú ítélete helyesen állapította meg, hogy az eljáró jogi képviselő nem tesz szerződéses nyilatkozatot adásvételi szerződés megkötése során, továbbá olyan szerződést, amely

a szerződésszegő magatartásokat kizárja, lehetetlen szerkeszteni. A kárt az eladó szerződésszegése okozta és nem az eljáró ügyvéd eljárása.

II/2/2. Az alkotmányjogi értelemben vett **tulajdont** illeti, az törvényben, közérdekből elkerülhetetlenül szükséges mértékben és arányban korlátozható [7/1991. (II. 28.) AB hat.]. A tulajdon korlátozásával szembeni védelem tehát feltételes és relatív. A tulajdonjog valamely elemének korlátozása csak akkor jár a tulajdonjog – mint alkotmányos alapelv – korlátozásával, ha nem elkerülhetetlen, továbbá ha a korlátozás súlya az elérni kívánt célhoz képest aránytalan (2299/B/91. AB hat.). Az államnak tehát van mérlegelési joga a tulajdonjogba való beavatkozás tekintetében. A tulajdonhoz való jog alkotmányos alapjogként részesült és részesül védelemben az Alkotmánybíróság gyakorlatában, a szerződési szabadság alkotmányos alapjogból alkotmányban biztosított jog lett. Ezt a felfogást erősítette meg az Alkotmánybíróság a 64/1993. (XII. 22.) AB határozatában.

A szerződési szabadság más alkotmányos elv érvényesítését is érinti, így mindenképp a jogbiztonságot, ezen belül pedig a szerzett jogok védelmét.

A polgári társadalom alapja a tulajdon szabadsága, amit az Alaptörvény is elismer: „Mindenkinek joga van a tulajdonhoz és az örökléshez.” Az Alaptörvény újdonsága a korábbi Alkotmányhoz képest, hogy e rendelkezés kiegészült a német alkotmányjogból ismert elvvel: „A tulajdon társadalmi felelősséggel jár.” (a német alaptörvényben: „A tulajdon kötelez.”) A tulajdon tehát nem jelent korlátlan rendelkezési jogot egy vagyontárgy felett – elég, ha egy műemlék, vagy egy vállalkozás tulajdonosának kötöttségeire gondolunk. **Korlátozhatósága szempontjából a tulajdon sajátos jog:** egyrészt az alapjog-korlátozás általános szabályaitól eltérően a tulajdon kivételesen közérdekből is korlátozható, másrészt azonban a kivételesen, közérdekből végrehajtott kisajátítás esetén teljes, feltétlen és azonnali kártalanítás jár. Ezzel az Alaptörvény az állaggarancia helyett értékgaranciát vállal. **A tulajdonhoz való jog elsődleges rendeltetése a személyi autonómia biztosítása, anyagi megalapozása.** Éppen ezért a tulajdonhoz való jog védelme a magánjogi értelemben vett tulajdonon kívül kiterjed olyan jogokra is, melyek nem tartoznak szorosan a tulajdon fogalmába (így pl. a társadalombiztosítás szolgáltatásai, vagy egy foglalkozás folytatására való jogosultság).

II/2/3. Magyarország Alaptörvénye **XXVIII. cikk (1) bekezdése értelmében mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni.**

Magyarország Alaptörvénye 28. cikk szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik.

Szerény jogi álláspontom szerint a Fővárosi Törvényszék hivatkozott számú ítélete sérti az Alaptörvény XXVIII. cikk (1) bekezdését, mert a tisztességes eljárás fogalmába beleértendő a jogszabályoknak megfelelő, azon alapuló döntés.

Álláspontom szerint a **tisztességes eljáráshoz való jogomat sérti a hivatkozott számú ítélet**, hiszen olyan kártérítő felelősséget telepít az ügyvédekre, amellyel azt írja elő, hogy valamennyi szerződésszegő magatartást számba kell venni egy szerződés megkötése során, konstrukciót kell kidolgozni, akkor is, ha megfelelő tájékoztatás ellenére a felek a jogi kockázattal tisztában vannak, a felek akaratát kell szerződésbe foglalni, és akkor is ha mindez lehetetlen.

A bíróság összetétele vonatkozásában tudomásom szerint [REDACTED] előadó bíró elsőfokú bíróságon eljáró bíró, így rendkívül sérelmes a Fővárosi Törvényszék ítéletének felülvizsgálata során eljár.

*“A magyar Alkotmánybíróság számos határozatában hangsúlyozta az alkotmányjogi panasz fennállása óta, hogy **nem kíván és nincs rá alkotmányjogos hatásköre, hogy ún. negyedfokú jogorvoslati fórummá lépjen elő** [3325/2012. (XI.12.) AB végzés, Indokolás [14]]; [3146/2013. (VII.16.) AB végzés, Indokolás [32]-[33]].*

Mégis ezzel **nem áll ellentétben az, hogy az olyan kirívóan okszerűtlen bírói indokolással szemben, amely egyúttal az alkotmányos alapjog érvényre juttatását súlyosan sérti, fel kell lépni az alkotmányos alapjogsérelem orvoslása érdekében.**

Ezekre az esetekre, tehát a kirívóan súlyos bírói mérlegelési hibákra, okszerűtlen indokolásokra használja a német Szövetségi Alkotmánybíróság az ún. „bírói önkény” fogalmát, amely valóban alkalmazható a bírói mérlegelési hibákra is.

A német gyakorlat mellett pedig az EJEB az „objektív igazságosság” elvét alkalmazza. a kirívóan okszerűtlen bírói mérlegelésekre.”

A 19/2015. (VI. 15.) AB határozat esetében, amelyben az Alkotmánybíróság elvi tételeihez hűen hangsúlyozta: „nem kívánja elvégezni a bizonyítékok újbóli (jogi értelemben vett) mérlegelését; ez a hatóságok és a rendes bíróságok feladata”, így indítványozók nem is ezt kérik a Tisztelt Alkotmánybíróságtól, hanem azt, hogy: *„[a]laptörvényből fakadó funkcióját viszont úgy tudja a konkrét ügy kapcsán betölteni, ha rámutat: olyan, az ügy eldöntése szempontjából releváns tényezőket hagyott figyelmen kívül a Bíróság, amely tény önmagában a tisztességes eljáráshoz való jog sérelmét okozta.*

A tisztességes eljáráshoz való jog („fair trial”) Az Alaptörvény a tisztességes eljáráshoz való jogot különállóan, valamint a közigazgatással és bírósági eljárásokkal összefüggésben is szabályozza. **A tisztességes eljáráshoz való jog tágan értelmezendő, mert egyrészt e körbe vonja az Alaptörvény a megfelelő ügyintézéshez való jogot** (azaz nemcsak a bírósági eljárásokra vonatkozik), másrészt az eljárás(ok) egészében érvényesülnie kell. Ezzel általános, nem csak a bírósági eljárásokra szorítkozó érvennyel fogalmazza meg a tisztességes eljáráshoz való jogot, illetve a tisztességes eljárás követelményét és annak egyes elemeit. Az alkotmánybírósági gyakorlat korábban a jogállamiságból és a független, pártatlan bírósághoz való jogból levezetve érvényesítette a tisztességes eljáráshoz való

jogot. A fair trial olyan minőség, amelyet az eljárás egészének és körülményeinek figyelembevételével lehet csupán megítélni. Ezért egyes részletek hiánya ellenére éppúgy, mint az összes részletszabály betartása dacára lehet az eljárás méltánytalan, avagy nem tisztességes. A tisztességes eljáráshoz való jog így felöleli az eljárási jogok egészének érvényesülését. **Nincs olyan szükségesség, amely miatt a tárgyalás tisztességes voltát arányosan ugyan, de korlátozni lehetne;** ezért a tisztességes tárgyalás fogalmán belül alakítandó ki olyan ismérrendszer, amely annak tartalmát adja, s csak ezen belül értékelhető bizonyos korlátozások szükséges és arányos volta.

A jogorvoslathoz való jog, és a bírósághoz fordulás joga tekintetében fontos szempont, hogy megállapítható e jog sérelme akkor is, ha a jogi szabályozás ugyan biztosít bírói utat, de valójában nincs tere a bírói mérlegelésnek. A bírói mérlegelés törvényi szabályainak hiánya kiüresíti a bírósághoz fordulás jogát. A szabályozásnak megfelelő szempontot és mércét kell tartalmaznia, hogy a bíróság a döntés jogszerűségét ez alapján vizsgálhassa.

A jogviták ésszerű határidőn belül való elbírálása („reasonable time”) Az Alaptörvény alapján mindenkinek joga van ahhoz, hogy ügyeit a hatóságok részrehajlás nélkül, tisztességes módon és ésszerű határidőn belül intézzék. A hatóságok törvényben meghatározottak szerint kötelesek döntéseiket indokolni. Az Alaptörvény garanciális elemként írja elő a bírósági döntés ésszerű határidőn belüli meghozatalának kötelezettségét. A határidők a jogilag szabályozott eljárások olyan elemei, amelyek általában az eljárások, ezen belül különösen egyes eljárási cselekmények lefolytatása, illetőleg bizonyos jogosultságok gyakorlása vagy kötelezettségek teljesítése ésszerű időn belül való befejezését írják elő; megakadályozzák az eljárások parttalanná válását, ugyanakkor biztosítják – többek között – az alapjogok gyakorlásának lehetőségét. A Kúria döntését 11 hónap alatt hozta meg.

Álláspontom szerint a tárgyi Kúriai döntés túlmutat a jelen ügyön és alapvetően befolyásolja az egész ügyvédség általi munkavállalást, így társadalmilag közvetetten is érinti a jogvédelmet kérő ügyfeleket.

Ésszerű kétely fogalmazható meg a Kúriai ítéletben igen röviden kifejtett érvelés Alaptörvény-ellenességével szemben, amely érdemi alkotmánybírói vizsgálat indokolt.

